

15-02-2024

FM2024/28

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forvaltningsloven (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner og digital og forenklet digital forkyndelse)

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling)

Begrundelse

Lovudkastet er udarbejdet som led i regeringens og selvstyrets arbejde med at udvikle danske ansvarsområder i Grønland og har til formål at optimere kriminalsagsbehandlingen og at sikre, at retsplejelov for Grønland er tidssvarende i forhold til det kriminalitets- og trusselsbillede, der i dag og fremover kan forventes i Grønland. Forslaget indeholder således en række ønsker, der er kommet fra politi og domstole, og som Rådet for Grønlands Retsvæsen har anbefalet at implementere.

Med lovforslaget foreslås det på den ene side at udvide offentlighedens adgang til aktindsigt i domme med henblik på at sikre den størst mulige åbenhed og indsigt i domstolenes arbejde i Grønland

Med lovforslaget foreslås det på den anden side at forbedre politiets efter-forskningsmuligheder for at sikre en effektiv bekæmpelse af alvorlig og mere organiseret kriminalitet samt at forbedre beskyttelsen af vidner. Lovforslaget flugter på de nedennævnte områder med reglerne i den danske retsplejelov.

Med henblik herpå foreslås der visse begrænsninger i forsvarerens og sigtedes aktindsigt. Forslaget er udformet, så det ikke berører tiltaltes adgang til at føre beviser af betydning for sagens afgørelse. Endvidere foreslås det, at en begrænsning i forsvarerens og sigtedes aktindsigt skal ske efter rettens beslutning, og at der skal beskikkes en særlig forsvarer, som har adgang til det materiale, der er spørgsmål om at begrænse aktindsigten i, og til over for retten at fremføre argumenter, som taler imod at begrænse forsvarerens og sigtedes aktindsigt i materialet.

Endvidere foreslås det at indføre udtrykkelige lovregler om teleobservation i retsplejelov for Grønland. Med forslaget får politiet en klar hjemmel til at anvende teleobservation som led i efterforskningen, men samtidig fastsættes der betingelser for politiets anvendelse heraf og om indhentelse af rettens beslutning og om beskikkelse af en forsvarer for den, indgrebet vedrører.

FM2024/28

INAIANN – Sags nr.: 2023 - 21308

Endvidere foreslås det at indføre regler om, at retten i én beslutning om edition kan bemyndige politiet til at pålægge banker mv. edition for at følge en betaling i flere led, og om at politiet i visse tilfælde kan pålægge banker mv. edition uden at indhente rettens beslutning. Formålet med dette forslag er at effektivisere politiets efterforskning af navnlig økonomisk kriminalitet, herunder hvidvask af udbytte fra anden (grov) kriminalitet.

Desuden foreslås, at der ved efterforskning af forsætlige overtrædelser af kriminallovens kapitel 7 og 8 (om forbrydelser mod rigets sikkerhed eller statsforfatningen, terrorisme mv.) skal være mulighed for tvangsindgreb i form af indgreb i meddelelshemmeligheden eller særligt kvalificeret observation, uanset om der i den konkrete sag forventes idømt ubetinget anstaltsanbringelse af en ikke ubetydelig varighed.

Det foreslås også, at uberettigede tvangsindgreb fremover skal indberettes af retten til Rigsadvokaten i stedet for Justitsministeriet. Dog skal uberettigede indgreb foretaget af Politiets Efterretningstjeneste fortsat indberettes til Justitsministeriet. Formålet med forslaget er at effektivisere opfølgningen på modtagne indberetninger om uberettigede indgreb.

Det foreslås desuden, at underretning om afsluttede tvangsindgreb også skal kunne udsættes eller undlades, hvis hensynet til en verserende efterforskning af en anden særlig grov lovovertrædelse eller hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder taler for det. Det er uændret retten, der har kompetence til at beslutte, at underretning kan udsættes eller undlades. Formålet med forslaget er at undgå, at en underretning om et afsluttet tvangsindgreb skader politiets efterforskning af anden grov kriminalitet ved at afsløre en igangværende efterforskning eller politiets efterforskningsmetoder.

Desuden foreslås det at indføre regler om politiets blokering af hjemmesider, hvorfra der foregår nærmere angivne former for it-kriminalitet. Formålet med forslaget er at beskytte bl.a. potentielle ofre for it-kriminalitet mod bedrageri, hacking mv.

Endvidere foreslås det at indføre regler om politiets forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation eller overtagelse af tv-overvågning i ekstraordinære tilfælde. Formålet med forslaget er at give politiet i Grønland samme muligheder som i den øvrige del af riget for at anvende disse midler til at forebygge eksempelvis et terrorangreb, hvis situationen skulle opstå.

Endelig foreslås det at indføre regler om anonyme vidner. Forslaget går ud på, at vidnets identitet kan hemmeligholdes for tiltalte, hvor det er uden betydning for tiltaltes forsvar at kende vidnets identitet, og hvor afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør hemmeligholdelse af vidnets identitet påkrævet. Forsvareren vil være bekendt med vidnets identitet, og rettens beslutning om anonym vidneførsel kan kæres særskilt. Formålet med forslaget er at beskytte vidner, som er i risiko for repressalier fra tiltalte eller personer med tilknytning til tiltalte.

Herudover foreslås det at indføre regler om digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse, så der også i grønlandsk retspleje kan drages fordel af de muligheder, der nu foreligger for at anvende digital kommunikation. Lovforslaget tilvejebringer det retlige grundlag for, at domstolene, politiet og anklagemyndigheden kan foretage digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse i Grønland. Myndighederne vil først få mulighed for at anvende digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse i praksis, når de tekniske muligheder herfor er tilvejebragt. Det vil eventuelt kunne være på forskellige tidspunkter for de forskellige myndigheder og for henholdsvis digital forkyndelse og forenklet digital forkyndelse.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til udkastet

Det er en høj prioritet for Naalakkersuisut at sikre, at de områder, som den danske regering har ansvaret for, er effektive og tidssvarende. Det er samtidig vigtigt at sikre, at politiet har de nødvendige værktøjer til opklaring for forfølgning af forbrydelser.

Når der således udtrykkes et ønske fra myndighederne om at indføre en række bestemmelser i retsplejeloven for at nå disse mål, bakker Naalakkersuisut naturligvis op om dette.

I en tid med et øget og udvidet kriminalitetsbillede, hvor gerningsmænd bliver mere og mere opfindsomme, og hvor kriminaliteten udvikler sig også på internettet, er det vigtigt, at der skabes det fornødne grundlag for at kunne komme efter gerningsmændene.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indebærer, at der som udgangspunkt skal være fri adgang til aktindsigt i domme og beslutninger, der efter loven skal begrundes. Det må forventes, at domstolene vil modtage flere anmodninger om aktindsigt i domme og beslutninger end i dag, uden at det dog er muligt at give et skøn over det forventede antal anmodninger. Omvendt medfører lovforslaget, domstolene vil modtage færre anmodninger om aktindsigt i andre typer dokumenter.

Det er vanskeligt at fastlægge det nærmere omfang af det merarbejde, som de foreslåede regler om aktindsigt kan give anledning til hos domstolene og anklagemyndigheden. Det må dog antages, at der samlet set vil kunne blive tale om et vist merarbejde for domstolene og anklagemyndigheden. Det forudsættes, at et sådant merarbejde vil blive afholdt inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer.

Lovforslaget indebærer endvidere en ajourføring af en række af retsplejelovens bestemmelser om kriminalprocessuelle tvangsindgreb, samt at der indføres regler om anonyme vidner i Grønland. Disse lovændringer vil give politiet, herunder Politiets Efterretningstjeneste, bedre mulighed for at efterforske bl.a. alvorlig og mere organiseret kriminalitet i Grønland og i påkommende tilfælde at imødegå trusler mod sikkerheden, som måtte opstå, ligesom anklagemyndigheden vil få bedre muligheder for at gennemføre kriminalsager. De foreslåede lovændringer vedrørende efterforskningen og bevisførelsen har ikke i sig selv økonomiske eller implementeringsmæssige konsekvenser for politiet, anklagemyndigheden eller domstolene. En øget anvendelse af efterforskningsmuligheder, der kun delvis er hjemlede i dag, eksempelvis

teleobservation, vil imidlertid kunne medføre merudgifter, der forudsættes afholdt inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller implementeringsmæssige konsekvenser for kommunerne.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Forslaget om blokering af hjemmesider vil kunne have mindre økonomiske og administrative konsekvenser for internetudbydere i forbindelse med den praktiske gennemførelse af blokeringen af hjemmesider.

Forslaget om teleobservation i form af oplysninger om lokaliseringen af en mobiltelefon indebærer som udgangspunkt administrative omkostninger for teleudbydere i forbindelse med gennemførelse af konkrete teleobservationer. Det bemærkes i den forbindelse, at det allerede i dag er teknisk muligt at anvende teleobservation.

Lovforslaget forventes ikke i øvrigt at have administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

Ligebehandlingsmæssige konsekvenser

Ingen

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget. Forslaget har været i høring i perioden fra den 14. december 2023 til den 18. januar 2024.

Bilag

1. Resumé
2. Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forvaltningsloven (Aktindsigt, kriminalprocessuelle tvangsindgreb, anonyme vidner og digital og forenklet digital forkyndelse)
3. Kommenteret høringsoversigt